

Sínia de cal Jan

Sant Vicenç de Castellet

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Cal Jan. Vallhonesta. 08295 SANT VICENÇ DE CASTELLET
Emplaçament Al costat de cal Jan, al camí cap a Vallhonesta.

Coordenades:

Latitud: 41.68091
Longitud: 1.87233
UTM Est (X): 406143
UTM Nord (Y): 4614963

Classificació

Número de fitxa 08262-104
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: L'estat general és regular ja que el desús i l'abandonament han provocat que els elements de la sínia es trobin parcialment desapareguts.

Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 007A09000

Fitxes associades:

[Can Jan](#)

Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía
Data de registre de la fitxa: dl., 16/08/2004 - 02:00

Descripció

A uns 200 metres de la casa i al costat del camí cap a Vallhonesta, hi ha la sínia de cal Jan, a prop de la riera de Vallhonesta o del Rubió. Està composta per una bassa amb safareig d'obra, el pou de planta rectangular al costat d'aquests i té dos pilars de maó, un a cada banda; un eix de transmissió de ferro des del lateral del pou fins a l'estructura de la sínia que es troba a uns dos metres del pou. La sínia disposa d'un eix vertical suportat entre dos pilars de maó, i d'aquest passa la transmissió a través de la roda a l'eix horitzontal que arriba al pou. Al voltant d'aquest eix encara es pot veure l'espai circular pel que voltava l'animal. Actualment es puja l'aigua amb una bomba elèctrica.

Història

La sínia és un complex hidràulic format pel pou, l'estructura de la sínia, la bassa, a vegades un safareig, i sistemes de canalització de rec. El pou, generalment rectangular, disposava d'una maquinària per pujar l'aigua a la superfície. Aquesta maquinària està composta bàsicament per dues rodes, una horitzontal moguda per un animal, i una altra vertical. La roda vertical pujava l'aigua del pou amb els catúfols que la buidaven a la bassa del costat on s'acumulava pel seu ús. Els catúfols, generalment de fang o de fusta, tenien un petit forat al fons per tal de buidar-se quan la sínia s'aturava. La força motriu era la de les mules o d'altres animals de tir, que voltaven lligats a un eix vertical i feien girar la roda horitzontal situada sobre l'eix i que transmetia l'energia a la roda que pujava l'aigua a través d'un sistema d'engranatges de ferro. L'objectiu era pujar l'aigua i acumular-la en una bassa per la seva utilització en el regadiu dels horts per gravetat de la caiguda d'aquesta. L'animal girava en una plataforma circular en la que hi havia l'eix al centre. Hi podien haver de dos tipus, la que es situava sobre el pou i al voltant es construïa una plataforma empedrada que servia per que caminés el ruc; i la que tenia aquesta plataforma i la sínia desplaçada a un costat del pou amb la transmissió a través d'un eix horitzontal que comunica les dues rodes. Les sínies estaven generalment a prop de les rieres o sobre aigües subterrànies poc profundes i la seva finalitat era regar una petita extensió de terra destinada primordialment a cobrir les necessites bàsiques del mas. L'aigua s'extreia del pou mitjançant un sistema d'engranatges i cordes que primer eren de fusta i que gradualment varen ser substituïts pel ferro i que utilitzaven la tracció animal per funcionar. Tot i que l'origen del sistema s'atribueix als àrabs, les sínies de la zona són construccions del segle XVIII o XIX. Les sínies eren construccions molt corrents en aquests entorns i facilitaven la recollida d'aigua i el rec per les terres, essent l'únic mitjà de fer conreables algunes terres a les que no es podia fer arribar l'aigua pel desnivell del terreny. Amb l'arribada dels nous avenços duts a terme de la mà de la revolució industrial el sistema d'extracció de l'aigua del subsòl va modernitzar-se amb la incorporació del motor elèctric que va substituir l'animal. Després de la Guerra Civil, es van substituir progressivament per motors de gasolina o elèctrics que han provocat l'abandó de la sínia, tot i que els pous segueixen en ús.

